

Rekenkamercommissie van de gemeente Huizen

Verslag 2017

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Samenstelling commissie
3. Evaluatie werkzaamheden
 - 3.1. Werkwijze
 - 3.2. Onderzoek
 - 3.2.1. Wat wilde de rekenkamercommissie bereiken?
 - 3.2.2. Wat heeft de rekenkamercommissie daarvoor gedaan?
4. Presentaties rapporten
5. Wat heeft het gekost?
6. Verordening, kwaliteitshandvest
7. Evaluatie
8. Slot

Bijlage 1
Bijlage 2
Bijlage 3

1. Inleiding

De rekenkamercommissie onderzoekt ten behoeve van de raad de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het door de gemeente gevoerde bestuur (art. 182 gemeentewet).

De rekenkamercommissie heeft tot doel de controlefunctie van de raad te versterken en is daarmee een instrument van de raad. Daarnaast wordt de rekenkamercommissie geacht onafhankelijk van de raad te functioneren en geen onderdeel te zijn van het politiek-bestuurlijke krachtenveld.

In het verslagjaar zijn twee onderzoeken verricht; één door een extern bureau en één door de commissie zelf. Daarnaast is door een extern bureau een onderzoek gestart. De rekenkamercommissie wilde de gemeenteraad hiermee van dienst zijn bij het uitoefenen van zijn kaderstellende en controlerende taak.

2. Samenstelling commissie

In 2017 bestond de commissie uit mevrouw M.E. Lemmens en de heren C.G. de Kok, J.W. Meijerman, R.W. de Bruijn en uit de externe leden de heer J.C. Coster in de functie van voorzitter en de heer E.S. Rijnders in de functie van plaatsvervangend voorzitter. De heer P.J.M. van de Schoor vervulde de functie van ambtelijk secretaris.

De rekenkamercommissie is lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies, de NVRK.

3. Evaluatie werkzaamheden

3.1. Werkwijze

De commissie heeft nadrukkelijk richting gegeven aan de werkzaamheden en is intensief betrokken geweest bij de selectie van de onderzoeksbureaus en de beoordeling van de onderzoeksrapportages.

Het college is in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op de onderzoeken kenbaar te maken.

Een onafhankelijke positie van de rekenkamercommissie is vanuit de maatschappelijke behoefte aan transparant bestuur zeer gewenst. De rekenkamercommissie bepaalde dan ook zelf wat zij wilde onderzoeken; de raad is daarvan vanzelfsprekend wel in kennis gesteld en daarnaast in de gelegenheid gesteld voorstellen kenbaar te maken.

De commissie is in 2017 7 keer bijeen geweest. Verder zijn er 10 bijeenkomsten geweest met externe partijen en een delegatie van de commissie. De voorzitter en de ambtelijk secretaris zijn daarnaast 5 keer bij een raadscommissie aanwezig geweest en 2 keer bij een raadsvergadering. Het jaarcongres en een minicongres van de NVRK en één bijeenkomst van de Algemene Rekenkamer zijn bezocht.

3.2. Onderzoek

3.2.1. Wat wilde de rekenkamercommissie bereiken?

De rekenkamercommissie wilde de gemeente attenderen op verbeteringsmogelijkheden in het gemeentelijk functioneren. De rekenkamercommissie wilde dit bereiken door aanbevelingen te doen op basis van een drietal onderzoeken.

3.2.2. Wat heeft de rekenkamercommissie daarvoor gedaan?

- a. Er is een quick scan uitgevoerd naar de doeltreffendheid van het instrument van de motie voor de raad.

De onderzoeksvraag bij dit onderzoek luidde als volgt.

Is de motie voor de raad een doeltreffend instrument?. Om deze vraag te beantwoorden, is gekeken naar:

- *de tijd die het college nodig heeft om een motie uit te voeren en naar*
- *de planning die daarbij wordt gehanteerd.*

De motie is een belangrijk politiek middel in de vergadering van de raad. Het instrument van de motie is niet in de gemeentewet geregeld, maar in het "Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad 2015". In dit reglement wordt een motie als volgt gedefinieerd: "Een gemotiveerde schriftelijke verklaring van de raad door middel waarvan een oordeel, opvatting of wens wordt uitgesproken, een verzoek wordt gedaan of een opdracht wordt gegeven".

Het onderzoek strekte zich uit over de periode juni 2011 tot en met 2015, waarbij de moties tot ultimo 2014 zijn onderzocht (de moties dus die in 2015 of later zijn uitgevoerd). Er zijn in totaal 37 moties onderzocht

Voor de conclusies naar aanleiding van de quick scan wordt verwezen naar **bijlage 1**

- b. Er is een onderzoek gedaan naar de effecten van bezuinigingen.

De onderzoeksvraag bij dit onderzoek luidde als volgt.

Wat zijn de effecten, financieel en maatschappelijk, van de onderzochte bezuinigingen? (Voor het onderzoek zijn vier bezuinigingen geselecteerd:

- *Individuele verstrekkingen Wmo*
- *Bezuinigingen wegen en groen*
- *Peuterspeelzalen*
- *Maatschappelijk werk: ondersteuning GGZ-doelgroep)*

De reden om hiernaar onderzoek te doen is dat er over het algemeen weinig zicht bestaat op de gevolgen van gemeentelijke bezuinigingen en lastenverzwaringen. Vaak blijft onduidelijk wat de financiële opbrengst en de maatschappelijke en economische gevolgen van de bezuinigingen zijn geweest.

Zelden of nooit worden de gevolgen van bezuinigingen geëvalueerd.

Bezuinigen in het onderhavige geval is het verminderen van gemeentelijke uitgaven. Alternatieven voor bezuinigingen zijn lastenverzwaringen en/of de verkoop van eigendommen (bijvoorbeeld grond). Dit onderzoek beperkte zich tot het aspect 'bezuinigingen'.

Bezuinigingen leiden tot gemeentelijke besparingen maar kunnen ook een keerzijde voor de samenleving hebben. Wanneer de gemeente bezuinigt hebben burgers (en bedrijven) ook minder inkomsten; hierdoor kunnen lokale bestedingen teruglopen. Daarnaast bestaat het risico dat men op uitgaven heeft bezuinigd die achteraf nuttig blijken te zijn geweest. Bezuinigingen kunnen daarentegen ook leiden tot nieuwe initiatieven vanuit de samenleving en een grotere mate van zelfredzaamheid van de burgers.

Voorbeelden van 'maatschappelijke' bezuinigingen zijn:

- het versoberen of afschaffen van subsidieregelingen en
- het afgelasten of uitstellen van (grote) projecten.

De onderzoeksvraag bij dit onderzoek luidde als volgt.

Wat zijn de effecten, financieel en maatschappelijk, van de onderzochte bezuinigingen?

Het onderzoek heeft betrekking op de periode 2011 tot en met 2015.

Voor de conclusies naar aanleiding van het onderzoek wordt verwezen naar **bijlage 2**.

- c. Er is een onderzoek gestart naar de informatiewaarde van de financiële begroting en de jaarstukken van de gemeente Huizen.

De onderzoeksvraag bij dit onderzoek luidde als volgt.

Zijn de begroting, de meerjarenraming en de jaarstukken voor de raad een effectief instrumentarium om zijn kaderstellende en controlerende taak goed te vervullen?

Een goede financiële positie is voor een gemeente van groot belang. Een slechte financiële positie belemmert immers de goede uitvoering van gemeentelijke taken. Omgekeerd betekent een sterke financiële positie dat er mogelijkheden zijn om nieuw beleid te formuleren. De financiële positie van een gemeente is van groot belang, maar tegelijkertijd voor veel raadsleden en geïnteresseerde burgers moeilijk te begrijpen. Bieden de begroting, de meerjarenraming en de jaarstukken een zodanig inzicht dat in het bijzonder door de raad een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en de lasten? De vraag is of de financiële stukken voor de raad een effectief instrumentarium zijn om zijn kaderstellende en controlerende taak goed te vervullen.

In het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) worden voorschriften gegeven hoe informatie te verstrekken over diverse financiële aspecten. Daarnaast hebben gemeenten ook veel vrijheid in de wijze waarop ze precies deze informatie presenteren. Dit betekent dat de specifieke werkwijze van de gemeente van grote invloed is op de mate waarin informatie wordt verstrekt maar ook op de mate waarin deze informatie toegankelijk is.

Het onderzoek richt zich op de begroting 2018 en de rekening 2016 (en wordt in het voorjaar van 2018 afgerond).

4. Presentatie jaarstukken en onderzoeken

4.1 Jaarplan en verslag

In dit verslagjaar zijn het conceptjaarplan 2017 en het verslag 2016 van de rekenkamercommissie in de commissie ABM van respectievelijk januari en april toegelicht.

4.2 Onderzoeken

- Het onderzoek 'Inzet van boa's' is behandeld in de commissie ABM van 18 mei. In de raadsvergadering van 1 juni is conform de door de rekenkamercommissie voorgestelde aanbevelingen besloten.
- Het 'Evaluatieonderzoek Van Goed Naar Beter' is behandeld in de commissie ABM van 6 april. In de raadsvergadering van 24 april is conform de door de rekenkamercommissie voorgestelde aanbevelingen besloten.
- Het onderzoek 'En met de integriteit van de overheid valt of staat het bestuur' is behandeld in de commissie ABM van 14 september. In de raadsvergadering van 28 september is conform de door de rekenkamercommissie voorgestelde aanbevelingen besloten.

Bovenstaande onderzoeken zijn alle in 2016 afgerond.

5. Wat heeft het gekost?

De rekening over het verslagjaar biedt het volgende beeld:

Onderzoekskosten	€ 26.899
vergoeding externe leden (incl. reiskosten)	€ 9.060
congres NVRR	€ 205
lidmaatschap NVRR	€ 350
totaal	€ 36.514

De leden van de rekenkamercommissie die tevens raadsleden zijn, hebben voor hun werkzaamheden voor de rekenkamercommissie op basis van het Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden een vergoeding ontvangen. Deze vergoeding drukte niet op het budget van de rekenkamercommissie.

Het budget in 2017 bedroeg € 44.568,- (Bij de start van de rekenkamercommissie is uitgegaan van € 1,- per inwoner voor rekenkameronderzoek; een landelijk geaccepteerde norm.)

In enig jaar niet benutte middelen komen ten gunste van het begrotingsresultaat.

6. Verordening, kwaliteitshandvest

De rekenkamercommissie functioneert op basis van de Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie Huizen. Deze verordening is door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast heeft de rekenkamercommissie voor het eigen handelen een kwaliteitshandvest vastgesteld; dit handvest is in 2012 aan het college en de raad aangeboden.

7. Evaluatie

De commissie evalueert jaarlijks haar werkzaamheden. Deze evaluatie is onderdeel van het wettelijk verplichte jaarlijkse verslag (Verordening op de rekenkamercommissie, artikel 10, lid 10).

De commissie heeft in haar vergadering van 11 december 2017 vastgesteld dat er een goede respons was van de raad op de activiteiten van de commissie; alle aanbevelingen die de commissie heeft voorgesteld, zijn overgenomen.

De raad kan de werkzaamheden van de commissie toetsen aan het 'Kwaliteitshandvest rekenkamercommissie gemeente Huizen'; dit handvest is op 20 november 2012 aan de raad toegezonden en is als bijlage bij dit verslag toegevoegd.

Van groot belang is of de raad tevreden is over de werkzaamheden van de commissie; dit zal bij de behandeling van het jaarverslag in de commissie ABM aan de orde worden gesteld.

8. Slot

De rekenkamercommissie wilde, zoals gezegd, ook in 2017 de gemeenteraad van dienst zijn bij het uitoefenen van zijn kaderstellende en controlerende taak. Wij hopen dat wij een goede bijdrage hebben geleverd en zien reacties naar aanleiding van dit verslag graag tegemoet.

BIJLAGE 1

Rapport: "quick scan moties"

Belangrijkste conclusies quick scan

- De wijze waarop moties gemonitord worden, maakt het voor uw raad mogelijk het college systematisch te volgen en te bevragen met betrekking tot de uitvoering van de moties.
- Van de 37 moties zijn er 23 uitgevoerd, 5 (nog) niet uitgevoerd, 7 moties "van de radar verdwenen" en zijn 2 moties vervallen.
De 5 (nog) niet uitgevoerde moties zijn als zodanig gekwalificeerd, omdat aan het einde van de onderzoeksperiode, december 2015, deze moties nog steeds in procedure waren.
Over de 7 moties die van de radar zijn verdwenen, wordt twee opeenvolgende keren in het "Overzicht stand van zaken uitwerking initiatiefvoorstellen en moties" geen melding meer gedaan. Uitsluitend afgaand op de "overzichten stand van zaken" kan daardoor geen uitspraak worden gedaan over deze moties. Na ambtelijke navraag blijkt dat van deze 7 moties, 6 zijn uitgevoerd, respectievelijk afgehandeld, en van 1 (motie 24, zie bijlage) het onduidelijk is of deze is uitgevoerd.
- Van de 23 - volgens de "overzichten stand van zaken" - uitgevoerde moties, zijn 10 moties binnen een half jaar uitgevoerd, 1 binnen een jaar, 3 binnen anderhalf jaar, 2 binnen twee jaar, 1 binnen tweeënhalfjaar en 1 binnen drieënhalf jaar.
- Van de 37 moties heeft het college bij 7 moties bij de uitvoeringsinformatie datums gegeven; bij 5 moties werden deze datums niet gehaald. Bij 6 moties heeft de raad datums van uitvoering bepaald; bij 3 moties werden deze datums niet gehaald.
Of moties tijdig worden uitgevoerd is ter beoordeling van uw raad. Vastgesteld kan worden dat
- indien genoemd - de datum van uitvoering in de meerderheid van de gevallen niet wordt gehaald.
- Daar waar geen datums worden gegeven, is er geen formele planning voor de afhandeling van moties en kan de raad ter zake onvoldoende zijn kaderstellende rol vervullen.
- Voor een goed overzicht voor zowel de raad als voor geïnteresseerde burgers (de raadsagenda staat immers op de website van de gemeente) dient voor iedere motie expliciet te worden vermeld of en wanneer deze is uitgevoerd, respectievelijk afgehandeld.

BIJLAGE 2

Rapport: Onderzoek naar de effecten van bezuinigingen

Belangrijkste conclusies onderzoek

- Het is voor raadsleden niet inzichtelijk wat de financiële stand van zaken van een specifieke bezuiniging is, omdat er in de jaarstukken voornamelijk gerapporteerd wordt op programmaniveau en niet op budgetniveau, terwijl er door de raad een bewuste keuze wordt gemaakt voor een bezuiniging op een specifiek budget.
- Eventuele effecten van bezuinigingen zijn niet gemonitord.
- De bezuiniging op de individuele verstrekkingen was in feite een bestedingsbeperking, omdat er in de jaren voorafgaand aan de bezuiniging sprake was van een structurele onderbesteding. Daarmee had deze bezuiniging in de praktijk niet tot gevolg dat er minder middelen werden ingezet voor Wmo-ondersteuning. Dit leidt tot de conclusie dat deze bezuiniging geen meetbare maatschappelijke effecten heeft gehad.
- Voor de bezuiniging op wegen en groen geldt dat er door het scherper aanbesteden meer tijd moest worden besteed aan voorbereiding en toezicht. Dit heeft echter niet tot extra kosten geleid, want het is binnen de bestaande formatie opgelost. Het onderhoud van wegen vroeg in 2013 om een extra investering van € 820.000. Dit kan niet direct aan de bezuiniging uit 2011 gerelateerd worden, omdat deze situatie al eerder speelde.
- De bezuiniging op het peuterspeelzaalwerk heeft als positief effect gehad dat er een nieuwe samenwerking is ontstaan die heeft geleid tot het initiatief van de peuterarrangementen. Ook heeft de bezuiniging niet tot gedwongen ontslagen geleid. Uit het onderzoek is naar voor gekomen dat:
 - er wachtlijsten ontstonden voor VVE-plekken;
 - de kans op vroegsignalering bij kinderen die niet naar de kinderopvang of een peuterspeelzaal gaan kleiner is geworden.
- De bezuiniging op het AMW voor de GGZ-doelgroep heeft geen negatieve maatschappelijke effecten gehad. In de praktijk blijkt de ondersteuning daadwerkelijk te zijn overgenomen door de POH GGZ. Daarnaast vervullen de wijkteams een rol bij de ondersteuning van de GGZ-doelgroep.

BIJLAGE 3

KWALITEITSHANDVEST REKENKAMERCOMMISSIE GEMEENTE HUIZEN

Preambule

De rekenkamercommissie werkt op basis van de gemeentewet en de door de raad vastgestelde Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie Huizen.

De rekenkamercommissie stelt hoge eisen aan het openbaar bestuur dat zij controleert en daarom ook aan zichzelf.

Daarom houdt de rekenkamercommissie zich aan de uitgangspunten zoals verwoord in dit kwaliteitshandvest¹. Bij dit handvest hoort een toetsingskader, waarmee men de rekenkamercommissie op haar functioneren kan beoordelen en aanspreken.

Uitgangspunten

1. *Goed bestuur*

De rekenkamercommissie handelt onafhankelijk, deskundig en integer.

2. *Commissie en medewerker*

De rekenkamercommissie en haar ambtelijk medewerker beschikken over vaardigheden om onderzoeken uit te (laten) voeren en politiek-bestuurlijke sensitiviteit. De commissie is, zo mogelijk, gevarieerd opgebouwd voor wat betreft inhoudelijk profiel en ervaring.

3. *Programmering*

De rekenkamercommissie stelt onafhankelijk het onderzoeksprogramma vast. Daarbij zoekt zij de dialoog met de raad.

4. *Onderzoeksproces*

Het onderzoek van de rekenkamercommissie is planmatig, en vindt plaats op basis van een onderbouwd onderzoeksvoorstel.

Bij de uitvoering van het onderzoek wordt methodisch gewerkt. De rekenkamercommissie is transparant over de onderzoeksopzet en het onderzoeksproces en zorgt voor een zorgvuldige documentatie van het onderzoek.

5. *Wederhoor*

Voordat de definitieve rapportage aan de raad wordt aangeboden, wordt het college van burgemeester en wethouders de gelegenheid gegeven om op de rapportage een bestuurlijke reactie te geven. De bestuurlijke reactie wordt tegelijk met het rapport openbaar. In de aanbiedingsbrief aan de raad worden eventuele feitelijke onjuistheden in het rapport opgenomen.

6. *Openbaarmaking*

De rekenkamercommissie brengt haar rapport actief en zorgvuldig in de openbaarheid. De rekenkamercommissie biedt de mogelijkheid om een toelichting aan het college en/of de raad te geven en stelt zich aanspreekbaar op.

7. *Onderzoeksproducten*

De rekenkamercommissie maakt toegankelijke, betrouwbare rapporten met een heldere en goed onderbouwde kernboodschap. De rekenkamercommissie formuleert hierbij aanbevelingen, die bruikbaar zijn voor het bestuur van de gemeente.

¹ Het onderhavige kwaliteitshandvest is afgeleid van het handvest dat wordt gehanteerd door de rekenkamers van Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht en de Randstedelijke rekenkamer.

Naast onderzoeksrapporten zijn er andere producten mogelijk, waarmee het functioneren van de gemeente kan worden verbeterd. Voorbeelden van andere producten zijn: rekenkamerbrieven, artikelen en werkconferenties.

8. Transparantie

De rekenkamercommissie is transparant in hoe zij werkt en zoekt actief de openbaarheid op. In een openbaar en onderbouwd jaarplan legt zij vast welke onderwerpen zij onderzoekt en waarom. Haar rapporten zijn openbaar. In haar jaarverslag legt de rekenkamer verantwoording af.

Toetsingskader

In dit toetsingskader zijn de onderdelen van het handvest uitgewerkt in concrete toetsingspunten.

1. Goed bestuur

Onafhankelijkheid

- De rekenkamercommissie bevordert dat de gemeenteraad steeds en tijdig de nodige middelen ter beschikking stelt voor een goede uitoefening van haar werkzaamheden.
- De rekenkamercommissie is gerechtigd dit budget naar eigen goeddunken en binnen de kaders van de wet te gebruiken.
- De rekenkamercommissie is zelfstandig in haar oordeelsvorming.

Deskundigheid

- De rekenkamercommissie bevordert de deskundigheid op de volgende terreinen: onderzoek, management, (overheids-)financiën, politiek en bestuur.

Integriteit

- De externe leden van de rekenkamercommissie mogen binnen een periode van 5 jaar voorafgaand aan hun benoeming niet werkzaam zijn geweest bij de gemeente Huizen of voor deze gemeente werkzaamheden hebben verricht (Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie Huizen, art. 3).
- De externe leden van de rekenkamercommissie mogen binnen een periode van 5 jaar voorafgaand aan hun benoeming geen kandidaat zijn geweest voor de gemeenteraad van Huizen (Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie Huizen, art. 3).
- Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen leggen de externe leden van de commissie in een vergadering van de raad de eed, dan wel verklaring en belofte af, conform artikel 81 g van de gemeentewet.
- De medewerker van de rekenkamercommissie legt een ambtseed of belofte af.

Rechtmatigheid

- De rekenkamercommissie opereert volgens wet- en regelgeving en de Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie Huizen, met onder meer speciale aandacht voor jaarverslaggeving, archivering, informatiebeveiliging en de omgang met vertrouwelijke gegevens.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

- De rekenkamercommissie zorgt ervoor dat de overhead gering is en passend bij de taak van de rekenkamercommissie om een doelmatige en efficiëntere overheid te bevorderen.

- De uitwerking van de doelen in het jaarplan en in de onderzoeksvoorstellen zijn zodanig dat op een later moment kan worden vastgesteld of de commissie doelmatig en doeltreffend handelt.

Transparantie

- In de paragrafen *Onderzoeksproces en Transparantie* wordt ingegaan op de eisen die op het gebied van transparantie worden gesteld aan de werkwijze van de rekenkamercommissie.

2. Commissie en medewerker

Onderzoeksvaardigheden

- De rekenkamercommissie is in staat om onderzoeken uit te (laten) voeren en aan te sturen. Dat wil zeggen dat er sprake is van:
 - politiek-bestuurlijke sensitiviteit ;
 - ervaring in uitvoering of laten uitvoeren van onderzoek.
 - deskundigheid op de volgende terreinen: onderzoek, management, (overheids)financiën, politiek en bestuur.

3. Programmering

Onafhankelijkheid keuzes

- De keuze van een onderwerp wordt altijd in het jaarplan beargumenteerd.
- Bij een verzoek tot onderzoek wordt beargumenteerd waarom op het verzoek wordt ingegaan of niet.
- De rekenkamercommissie hanteert criteria op basis waarvan zij bepaalt wat te onderzoeken; deze criteria zijn ontleend aan het onderzoeksprotocol dat is vastgesteld in de vergadering van de rekenkamercommissie van 1 mei 2006

In dialoog met de raad

- Raadsleden kunnen te allen tijde onderwerpen voor onderzoek aandragen.

4. Onderzoeksproces

Planmatig onderzoek

- Aan het onderzoek ligt een door de rekenkamercommissie goedgekeurd onderzoeksvoorstel ten grondslag, waarin een doelstelling, onderzoeksvragen, onderzoeksobjecten en termijnen zijn opgenomen.
- Een normenkader is de basis van ieder onderzoek.
- De onderzoeker informeert de rekenkamercommissie regelmatig en tijdig over de opzet, de inhoudelijke voortgang van het onderzoek en over de keuzen die tijdens de uitvoering gemaakt worden. Eventuele afwijkingen worden tijdig gemeld en zo nodig wordt een voorstel tot aanpassing van het onderzoeksvoorstel aan de rekenkamercommissie voorgelegd.

Methodisch onderzoek

- De keuze van de te hanteren methoden en technieken voor dataverzameling en data-analyse is geschikt voor de beantwoording van de onderzoeksvragen.

Transparantie

- Het onderzoeksproces kan op basis van de documenten in het dossier gereconstrueerd worden.

5. Wederhoor

- De rekenkamercommissie verzoekt het college van burgemeester en wethouders een bestuurlijke reactie te geven, waarin ingegaan wordt op de bevindingen, conclusies en aanbevelingen.
- De termijn waarbinnen het onderzochte bestuur moet reageren, ligt vast in een verordening en is bekend gemaakt aan het college.
- Desgewenst voorziet de rekenkamercommissie de bestuurlijke reactie van het college van een nawoord.
- Mits tijdig ontvangen wordt de bestuurlijke reactie van het college aan de definitieve versie van het rapport toegevoegd.

6. Openbaarmaking

- De rekenkamercommissie maakt haar rapport openbaar.
- Indien het rapport gegevens bevat die vertrouwelijk zijn, kan de rekenkamer besluiten om (een deel van) het rapport niet te publiceren.
- De rekenkamercommissie biedt de mogelijkheid voor een toelichting op haar rapport aan het college, de gemeenteraad en de pers.

7. Onderzoeksproducten

Toegankelijkheid

- De onderzoeksrapporten hebben een heldere structuur en een duidelijke boodschap. Ze kunnen met enige inspanning worden begrepen door een ieder die de Nederlandse taal in voldoende mate beheerst.
- Vakjargon wordt zoveel mogelijk vermeden en anders uitgelegd.
- Er is een duidelijk onderscheid in de tekst tussen feiten en conclusies en aanbevelingen.

Betrouwbaarheid

- De aanpak van het onderzoek is beschreven en onderbouwd door middel van de keuze van de te hanteren methoden en technieken voor dataverzameling en data-analyse.
- De selectie van onderzochte zaken wordt verantwoord.
- De bevindingen worden voorzien van bronnen en deze zijn zoveel mogelijk gezaghebbend.
- Alle relevante bevindingen en feiten worden vermeld, positief en negatief.

Goede onderbouwing

- Bevindingen sluiten aan op de onderzoeksvragen.
- De conclusies zijn onderbouwd door de bevindingen.
- Er is aandacht voor de achtergronden en oorzaken van de geconstateerde bevindingen.
- Er is een duidelijke relatie tussen de conclusies en de uiteindelijke aanbevelingen.

Bruikbaarheid

- Aanbevelingen zijn toegesneden op de specifieke situatie, en dragen bij aan het bereiken van de onderzoeksdoelstelling en aan de oplossing van het gesignaleerde probleem.
- Aanbevelingen zijn uitvoerbaar en concreet en zijn gericht op verbetering van functioneren of presteren.

- Conclusies en aanbevelingen zijn zo geformuleerd dat zij de discussie in de gemeenteraad stimuleren.

Andere producten

- Ook andere producten van de rekenkamercommissie zijn in vorm en opzet zodanig dat ze optimaal bijdragen aan het functioneren van de gemeente.

8. Effectiviteit

- Nagegaan wordt of:
 - de raad de aanbevelingen van de rekenkamercommissie overneemt door het nemen van een besluit;
 - de producten van de rekenkamercommissie leiden tot een productief politiek debat en/of besluitvorming;
 - de producten van de rekenkamercommissie bijdragen aan een doelmatige, doeltreffende (en rechtmatige) besteding van overheidsmiddelen.

9. Transparantie

Jaarplan

- De werkwijze, de procedures en het onderzoeksprogramma van de rekenkamercommissie zijn vastgelegd in een jaarplan, dat vrij verkrijgbaar is en via een website toegankelijk is gemaakt.

Openbaarheid

- De rekenkamercommissie maakt rapporten openbaar door toezending van de rapporten aan de raad en betrokkenen, en door openbaarmaking via een website.

Jaarverslag

- In het jaarverslag wordt teruggekeken naar de voornemens in het jaarplan. Het jaarverslag is vrij verkrijgbaar en via een website toegankelijk gemaakt.